

RAAMATUPIDAMISARVESTUSE OLEMUSEST SAKSAMAAL

Karin Hörrak

Ettevõtte juhtimine, investeerijad ja riigikassa vajavad kvantitatiivset ja kvalitatiivset informatsiooni ettevõtte majandustegevuse kohta. Sellise informatsiooni kindlustab ettevõtte raamatupidamisarvestus äritehingute registreerimise, alginformatsiooni töötlemise ja perioodiliselt esitatava aruandluse kaudu.

Ettevõtte raamatupidamisarvestust võib käsitleda kui kvantitatiivse informatsioonisüsteemi kirjeldamist, planeerimist, juhtimist ja kontrolli, milles kajastuvad ka ressursside liikumine, kvaliteedi muutused ja tulemuste analüüs.

Raamatupidamisarvestus liigitatakse kaheks:

- 1) finants- ehk ärraamatupidamine;
- 2) kulude arvestus.

Finantsraamatupidamine tähendab firma kõigi vahendite ja majandustegevuse kompleksset sünteetilist arvestust. Viimane hõlmab analüütilist arvestust äripartneritega (tarnijate ja ostjatega) ning finantsoperatsioonide (aktsiate, dividendide, obligatsioonide ja vekslite, krediidi ja krediidiprotsentide, investeerin-gute jne.) arvestust.

Finantsraamatupidamises koostatakse eelmise perioodi äritehingute dokumentatsiooni alusel ettevõtte majandustegevuse aastaaruanne (bilanss, kasumi- ja kahjuaruanne, finantsseisukorra aruanne). Finantsaruanne esitatakse ettevõttevälistele infotarbijatele, eelkõige pankadele, aktsionäridele ja maksuametile. Nende institutsioonide kaitseks on raamatupidamise selles valdkonnas kehtestatud laialdased kaubandus- ja maksuõiguse määrused, "Korrapärase raamatupidamise põhimõtted" ("Grundsätze ordnungsmäßiger Buchführung"). Finantsraamatupidamine täidab talle pandud ülesandeid, arvestades ümbritsevat majanduslikku keskkonda (kauba- (tööjõu-) turg, hankijate-turg, kapitaliturg).

Ettevõtte kuludearvestus tugineb oma töös finantsraamatupidamise jooksvatele andmetele. Tema tegevusvaldkonnaks on ettevõtte majandustegevuse planeerimine, juhtimine ja kontroll, vajaduse korral operatiivne sekkumine ettevõtte majandustegevusse. Selle arvestusliigi puhul toimub kulude detailne arvestus

ning toodangu (teenuste) omahinna arvestus toodangu (teenuste) liikide kaupa.

Kuludearvestus toimub:

- kululiikide,
- kulukohtade,
- kulukandjate kaupa.

Kululiikide arvestus seisneb arvestusperioodi toodangule tehtavate kulude väärtuselises arvestamises. Arvestus hõlmab üksikuid kuluelemente, näiteks töötasu, materjal, mahakanded jne. Kululiikide arv sõltub ettevõtte suurusest ja liigist. Kululiikide arvestamise tulemusena selgub, milliseid kulusid ja kui palju on tehtud.

Kulukohtade arvestus seisneb kulude arvestamises nende tekkimiskohtade (kulukohtade) kaupa. Kulukohad võib liigitada pea-, abi- ja kõrvalkulukohtadeks. Peakulukohtadeks on kulukohad, mille kulud jaotatakse otseselt kulukandjaile (tooteile). Tööstuses kuuluvad siia ainult valmistuskulukohad. Abikulukohtadeks on ülejäänud kulukohad, mille kulud rühmitatakse kulukandjaile kaudselt, peakulukohtade kaudu. Siia kuuluvad nt. üld-, abitootmis-, materjali-, haldus- jm. kulukohad. Kõrvalkulukohtadeks on kulukohad, mis ei ole otseses seoses ettevõtte tootmistegevusega, nt. ettevõttele kuuluv lasteaed. Arvestus, mida peetakse arvestusandmikel, on kulude kontrollimiseks ja mõjutamiseks vajaliku informatsiooni saamise allikaks. Kulude kulukohtade järgi arvestamisel saame teada, kus ja kui palju kulusid on tehtud.

Kulukandjate arvestuse ülesandeks on kulude kindlakstegemine toodetud kaupade ja osutatud teenuste kohta, mis hõlmab omahinna arvestust, toote kuluarvestust, kalkuleerimist. Kulukandjate arvestust võib pidada:

- ajalise arvestusena, vastandades mingi perioodi kulu ja saavutused ning tehes kindlaks töötulemuse (kasumi, kahjumi);
- tüki (toote) arvestusena, mille puhul kogutakse tüki (toote) kulud ja tulud ning võrreldakse neid (kalkuleerimine).

Kulukandjate arvestuse tulemusena saame teada, milliseks otstarbeks ja kui palju on mingeid kulusid tehtud.

Oluline osa on kuludearvestuse järgmistel ülesannetel:

- majandustegevuse (vara ost-müük, lühi- ja pikaajalised investeeringud ja krediidid) tulukuse hindamine;
- uute kaupade (teenuste) väljalaskmise rentaablu hindamine turu-uuringute alusel;

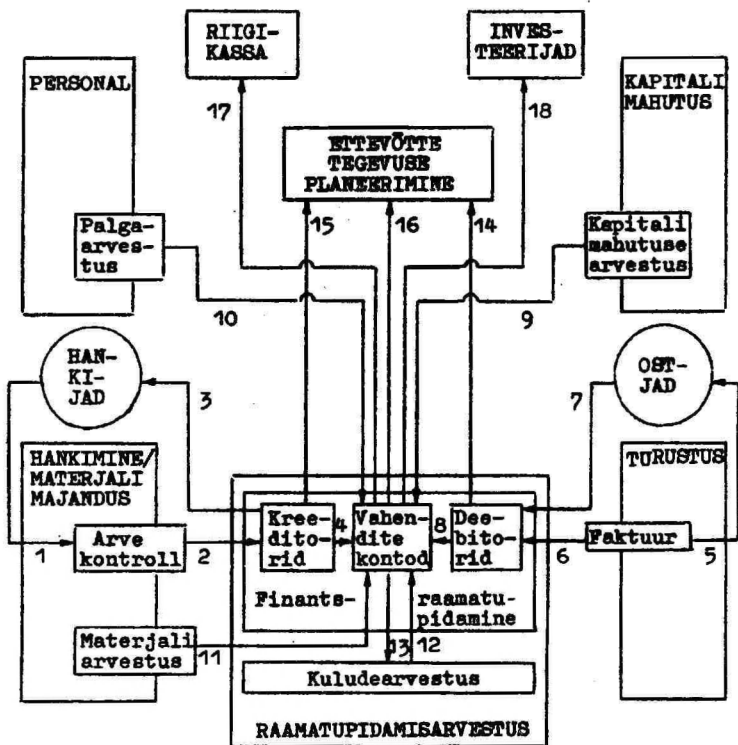
– ettevõtte finantsolukorra prognoosi koostamine, alternatiivsete variantide hinnang.

Kulude arvestus on informatsiooni allikaks sisemistele infotarbijatele, s.o. ettevõtte juhtimissüsteemi mitmesugustele tase-metele. Kulude arvestus pole normidega reglementeeritud, arvestuse peamiseks eesmärgiks on operatiivse informatsiooni andmine ettevõtte kui terviku ja üksikute osade kohta.

Raamatupidamisarvestuse seoseid ettevõtte struktuuriüksuste ja väliste infotarbijatega Saksamaal kujutab ülevaatlilikult skeem 1 [1]. Ettevõtte finantsraamatupidamises toimub kirjen-damine esmasdokumentide alusel kahekordse kirjendamise põhimõttel žurnaal-pearaamatusse. Perioodiliselt selgitatakse välja majandustulemused, mis kajastuvad raamatupidamisaru-andluses. Bilanss näitab varanduslikku ja kapitaliseisu, kasumi- ja kahjumiarvestus aga äriedukust.

Ettevõtte finantsstegevuse kohta avatakse äripartnerite kohta vastavalt deebitoride (hankijate kaupa) ja kreditoride (ostjate kaupa) kontod. Deebitoride ja kreditoride arvestuse funktsiooniks on hankimis- ja müügikorralduse arvestuste lõpetamine ning koondtulemuste esitamine vahendite konto arvestusele. Jooksva arvestuse käigus kontrollitakse ettevõtte makseko-hustuste täitmise ja maksete laekumise õigeaegsust.

Tööjaotust järgides eraldatakse ettevõtte pearaamatupida-misest operatsioonide sisu põhjal ning ettevõtte suurusel tingi-tud raamatupidamise andmemahukuse alusel haruraamatupi-damised. Tavaliselt kuuluvad haruraamatupidamise alla palga-arvestuse, kapitalimahutuste, hankimise ja materjalimajanduse, turustuse raamatupidamine. Need harud moodustavad organi-satoorselt iseseisvad alaliigid ja nende ülesandeks on konkreet-sete raamatupidamislike arvestusülesannete täitmine. Andmed haruraamatupidamiste kohta laekuvad pearaamatupidamise vahendite kontole.

Skeem 1. Raamatupidamisarvestuse informatsioonilised seosed: 1 – hankija arve; 2 – kontrollitud hankija arve; 3 – maksedokument krediidisse kandmise kohta; 4 – rahalised kohustused/kulud; 5 – arve ostjale; 6 – arve ostjalt, dokument krediidisse kandmise kohta; 7 – maksedokument; 8 – müügitulem; 9 – kogumiskirjendamis, nt. amortisatsioon; 10 – kogumiskirjendamis, nt. palgad; 11 – kogumiskirjendamis, nt. materjali juurdetulek; 12 – fondide seis; 13 – kalkulaatorsed kulud; 14 – finantsseis; 15 – äritehingute lõpetamise seis; 16 – bilanss; 17 – maksude tasumine; 18 – laenu tasumine, dividendid.

Finantsraamatupidamise töö kokkuvõttena koostatakse aastaaruanne, mille informatsiooni kasutavad välised infotarbijad. Vajaduse korral võidakse anda ka üksikasjalikumat informatsiooni ettevõtte tegevuse kohta, kui see ei puuduta äri saladust. Aruandluse põhjal antakse ettevõtte majandustegevuse hinnang (ettevõtte edukus, finantsdistipliin, maksete laekumine, kapitali sihipärane kasutamine jne.) ja kavandatakse ettevõtte arengu põhisuunad.

KIRJANDUS

1. Horvath, P., Petsch, M., Weihe, M. Standard-Anwendungssoftware für das Rechnungswesen. München: Vahlen, 1986. S. 24.

ÜBER DAS WESEN DER BUCHHALTUNG IN DEUTSCHLAND

Karin Hörrak

Zusammenfassung

Das Rechnungswesen in Deutschland wird in zwei Teilgebiete eingeteilt:

- Finanz- oder Geschäftsbuchhaltung
- Kostenrechnung.

In der Finanzbuchhaltung wird auf der Grundlage der Dokumentation über Geschäftsfälle der vorigen Periode der Jahresabschluss der Unternehmung (Bilanz, Gewinn- und Verlustrechnung, Finanzlage) aufgestellt. Die Daten des Jahresabschlusses werden externen Stellen präsentiert.

Das zentrale Glied in der Finanzbuchhaltung der Unternehmung stellt das Sachkonto dar, das die Daten von Debitoren- und Kreditorenkonten und von Nebenbuchhaltungen (z.B. von der Lohn- und Gehaltsberechnung, Anlagenbuchhaltung, Materialbuchhaltung und Absatzbuchhaltung) umfast.

Die Kostenrechnung enthält Kostenarten, Kostenstellen und Kostenträger. Die Kostenrechnung ist ein Informationsinstrument für interne Stellen.

О СУЩНОСТИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В ГЕРМАНИИ

Карин Хыррак

Резюме

Бухгалтерский учет в Германии состоит из двух основных частей:

- финансового учета,
- учета затрат.

По данным документации коммерческих операций предыдущего периода в финансовой бухгалтерии составляется годовой отчет об экономической деятельности предприятия, составными частями которого являются: баланс, отчет о прибылях и убытках, отчет о финансовом положении. Внешние потребители информации пользуются данными годового отчета.

Центральной частью в финансовом учете предприятия является счет средств, куда поступают данные со счетов кредиторов и дебиторов и из побочных бухгалтерий (учет зарплат, капиталовложений, поставок и сбыта).

Учет затрат осуществляется по видам, месту и носителям затрат. Учет затрат является источником информации для внутренних потребителей.